

آنچه تا پایان کار دولت روحانی می‌توان انجام داد

عبور از روزهای سخت؟

کروه سیاست: اواخر تیر ۱۴۰۰ را فرض کنید؛ حسن روحانی به روزهای پایانی دولت دومش رسیده و باید صندلی ریاست در پاستور را به رئیس‌جمهور بعدی تحویل دهد. تا آن روز، روحانی قطعاً با مشکلات زیادی دست‌وپنجه نرم خواهد کرد...

صفحه ۲

پنجشنبه ۲۶ تیر ۱۳۹۹ | ۲۴ ذی‌القعدة ۱۴۴۱ | ۱۶ جولای ۲۰۲۰

تیترا

پاسخ به گفت‌وگوی «اگر من شهردار می‌شدم»

صفحه ۲

تو کلی می‌تواند پاسخ‌گوی ادعای خود باشد؟

صفحه ۳

فرهاد؛ «شو من» یا «الهام‌بخش»؟

صفحه ۱۱

رابطه تهران-آکنرا، ۴۰ سال بعد از کودتا در ترکیه

اندکی سرمشق بگیریم و اندکی عبرت

صفحه ۴

به مناسبت زادروز تولد داوود رشیدی

او یک «آکتور» مادرزاد بود

صفحه ۹

حرف اول

کاووس بر اوج فلک و در فرود خاک

مهدی افشار . پژوهشگر

چهره‌ها در شاهنامه به فراز نوزدهم رسید. اگر به تامل در شاهنامه نگریم، به سراسر اندرز است و حکیم توس به کثایت و اشارتی و گاه به صراحتی و بلاغتی مخاطبان خویش را به اندیشیدن و خردورزانه رفتارکردن فرامی‌خواند. از داستان کاووس و نابخردی‌ها و زیاده‌خواهی او درس‌ها می‌توان گرفت. سلوک نابخردانه کاووس و آسیب‌هایی که ایرانیان از جاه‌طلبی‌ها و زیاده‌خواهی‌های این شاه زودخشم سخن‌نابیر متحمل شدند، اندک نیست که آخرین آنها به کشته‌شدن سیاوش انجامید؛ چهره‌ای که زیاترین وجه از ایران و ایرانی را به جهت درایت، شجاعت و صداقت خویش به نمایش گذارد و در آینده در این سلسله گفتارها به آن پرداخته خواهد شد. اگر در این بازخوانی و بازآفرینی شاهنامه از ابلیس و دیو سخن گفته می‌شود، سخن از افسانه و روایت‌پردازی نیست که حکیم توس خود دیو را بر دم می‌داند؛ همان‌هایی که پاسداشت الطاف الهی را ندارند.

تو مر دیو را مردم بد شناس کسی کو ندارد ز یزدان سپاس /هر آن کو گذشت /از ره مردمی/ ز دیوان شهر، شمر از آدمی

اما داستان پرواز کاووس از زبان حکیم توس:

روزی ابلیس دیوان و ددان را فراخواند که:

کاووس پس از پیروزی بر شاه هاماوران و برپرستان و مصر دچار آن چنان غروری شده که می‌توان او را

به آسانی فریب داد و به سوی هر خطایی کشاند.

اکنون به یک دیو نیازمندیم تا کاووس را از راه بیراه

کرده، دل و جانش را از یزدان پاک بگرداند و فز

زبایش را به خاک کشاند. از میان دیوان، یکی دیو

زخیم برپا خواست و گفت این مهم از عهده من

برآید و آن دیو روزی در شکارگاه، ظاهر خویش را

به صورت جوانی خوش‌سیما جلوه داد و خود را

به کاووس رساند، زمین ادب ببوسید و دسته‌گلی

تقدیم شاه کرد و به کاووس گفت اکنون که به این

پیروزی‌های عظیم دست یافته‌ای و همه گیتی به نام

کام تو است، تنها کاری که در جهان باقی مانده تا

نامت جاودانه شود، این است که این راز را کشف

کنی که ماه چگونه است و شب و روز چیست و

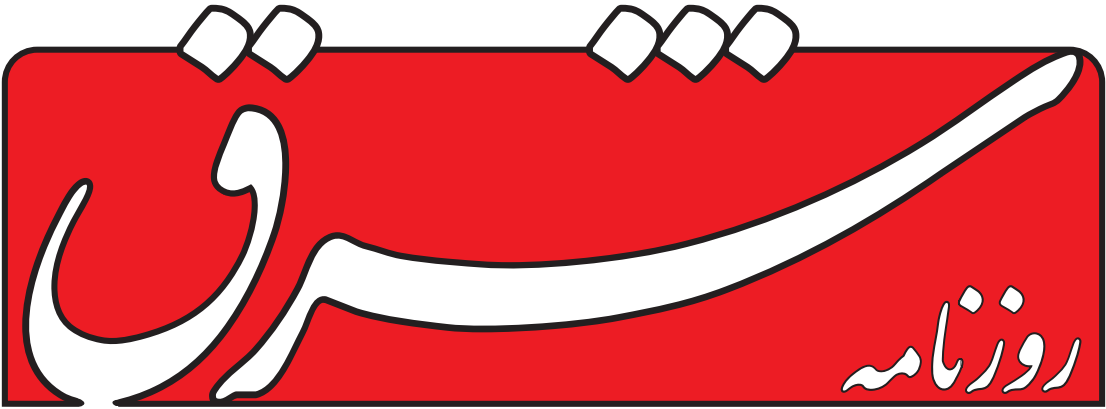
سالار این چرخ گردون چه کسی است.

بیامد بر او زمین بوس داد/ یکی دسته گل به

کاووس داد/ چنین گفت کاین فر زبای تو همه

چرخ گردان سزد جای تو

ادامه در صفحه ۲

وزارت خارجه در بیانیه‌ای اعلام کرد

هیچ جایگزینی برای برجام وجود ندارد

کروه دیپلماسی: وزارت خارجه ایران در پنجمین سالگرد توافق برجام در بیانیه‌ای با اشاره به شرایط پیش آمده برای برجام یادآوری کرده است که «برجام با مخاطره جدی مواجه شده است که اگر مورد مراقبت جامعه بین‌المللی برای تضمین اجرای...

صفحه ۴

سال هفدهم • شماره ۳۷۶۸ • موقتا ۱۲ صفحه • ۵۰۰۰ تومان

سرمقاله

دشواره اصلاح‌طلبی

سیدصادق حقیقت . استاد دانشگاه مفید

اصلاح‌طلبی به یک «دشواره» یا پروپلماتیک تبدیل شده و از حد یک «مسئله» فراتر رفته است. مقصود از دشواره، مجموعه مسائل به‌هم‌پیوسته‌ای است

که حل آن چندان ساده به نظر نمی‌رسد. برای فوکو و باشلار، دشواره امری هستی‌شناختی و نه معرفت‌شناختی یا امری فرعی محسوب می‌شود.

مدعای این نوشتار امکان حل این دشواره به شرط تعیین تکلیف گزاره‌های ذیل است:

۱- مطلوبیت اصلاح‌طلبی: در شرایط فعلی که محافظه‌گرایی به انباشت سوگوارانه مشکلات می‌افزاید و راه انقلاب و براندازی غیرمعقول و پرهزینه به نظر می‌رسد، بهترین گزینه اصلاح‌طلبی است.

۲- مفهوم اصلاح: هرچند اصلاح‌طلبی امری مطلوب است، اما مفهوم «اصلاح» و «اصلاح‌طلبی» وضوح چندانی حتی نزد اصلاح‌طلبان ندارد. برای مثال، «اصلاح» یا «رفرم» در مقابل «انقلاب» معنا پیدا می‌کند، ولی حامیان اصلاحات برخی انقلابی بوده یا هستند!

۳- تعریف اصطلاحی اصلاح‌طلبی: اصلاح‌طلبی در علوم اجتماعی و علوم سیاسی تعریف خاصی دارد که مشخص نیست آیا همین تعریف مدنظر اصلاح‌طلبان است یا نه. اگر محافظه‌گرایی میل به حفظ وضع موجود و انقلابی‌گری میل به تغییر ناکهانی دارد، اصلاح‌طلبی با تغییر مسالمت‌آمیز (بدون خشونت) و تدریجی شناخته می‌شود. نکته مهم در اینجا، آن است که به تعبیر هیوود، اصلاحات می‌تواند به اصلاح ساختار و قانون اساسی نیز منجر شود. برخی اصلاح‌طلبان تصور می‌کنند ضرورتاً اصلاحات باید در چارچوب همین قانون اساسی (و نظارت استصوابی و مانند آن) صورت پذیرد. این اصلاحات را هیوود «محافظه‌گرایی

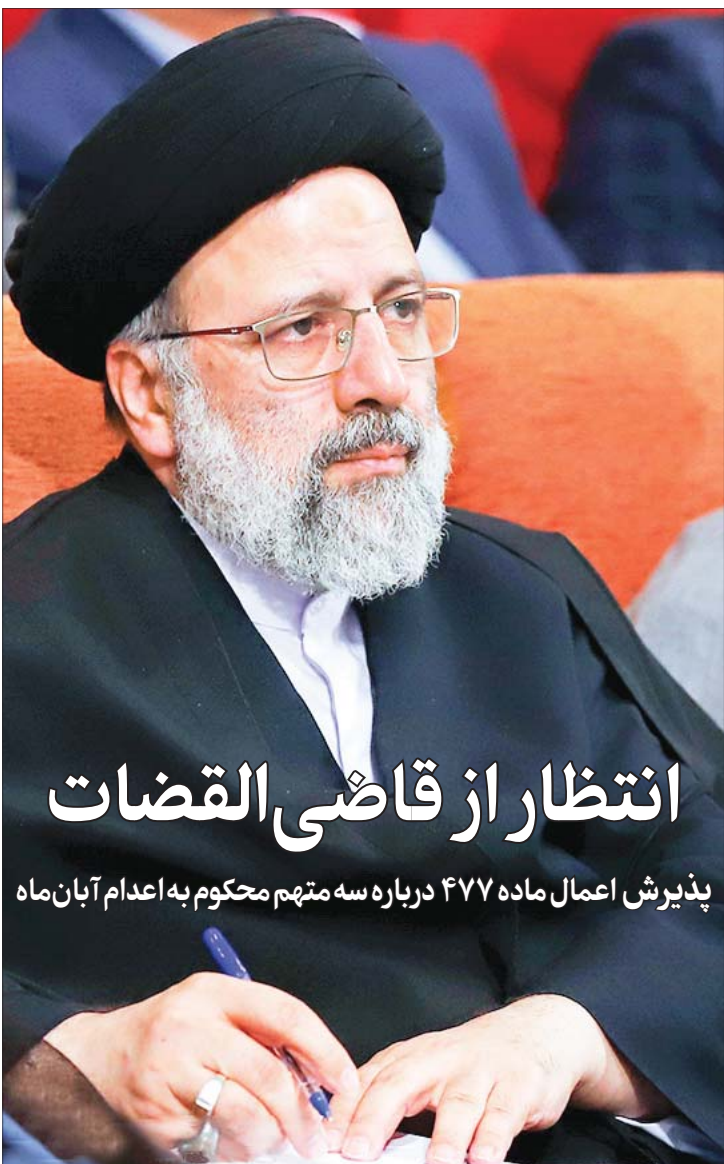
اصلاح‌طلبانه» می‌نامد. بسیاری از کسانی که در ایران به «اصلاح‌طلب» شهرت یافته‌اند، در واقع «محافظه‌گرای اصلاح‌طلب» هستند! تصور غلط آن است که فکر کنیم اصلاحات عمیق نوعی براندازی و ضدیت با اصل نظام محسوب می‌شود.

۴- طبیفی‌بودن اصلاح‌طلبی در ایران: به تعبیر حجاریان، تنوع دیدگاه‌ها و گرایش‌ها در درون جبهه مشارکت باعث شده این جریان را «حزب بین‌العباسین» بنامیم؛ چراکه تنوعی از عباس عبیدی تا عباس دوزدوزانی را دربر می‌گیرد یا بیان دیگر، از عباس عبیدی تا عباس دوزدوزانی می‌توانند اصلاح‌طلب محسوب شوند! برخی اصلاح‌طلبان هنوز از انقلابی‌گری اول انقلاب دفاع می‌کنند و برخی دیگر ناقد آن محسوب می‌شوند. تکلیف رهبر اصلاحات نیز در این بین مشخص نیست، اینکه اصلاحات در ایران یک «جبهه» است نه یک «حزب»، مشکلی را کم نمی‌کند؛ چون جبهه نیز باید تعریف و حدود و ثغور مشخصی داشته باشد.

۵- راهبرد و برنامه اصلاح‌طلبی: اصلاح‌طلبی در ایران، هرچه باشد، به مانیفست، راهبرد و برنامه نیاز دارد. مانیفست، بیانیه‌ای است که اصول، عقاید و اهداف کلی را مشخص می‌کند. راهبرد، طرح درازمدتی است که برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت در دل آن جای می‌گیرد. ابهام‌هایی که در ابعاد مختلف اصلاح‌طلبی در ایران وجود دارد، مانع مهم بر سر راه تعیین مانیفست، راهبرد و برنامه محسوب می‌شود.

۶- ابهام در مدیریت: اصلاحات در ایران، هرچه باشد، حتی این را هم مشخص نکرده که رهبر دارد یا خیر. نقدهای اخیر کرباسچی به این مسئله نشان داد ابهام در رهبری اصلاحات، مسئله‌ای جدی محسوب می‌شود.

ادامه در صفحه ۴

عکس: حسن شیروانی، فیرال

انتظار از قاضی‌القضات

پذیرش اعمال ماده ۴۷۷ درباره سه متهم محکوم به اعدام آبان‌ماه

صفحه ۲

یادداشت

درس‌های پذیرش قطع‌نامه ۵۹۸

ماه‌های منتهی به پایان جنگ از یک طرف شاهد افزایش فزاینده قدرت و توان سیاسی، اقتصادی و

یه‌ویژه نظامی عراق بودیم، به‌گونه‌ای که همان‌طورکه

شاهد بودیم، در ماه‌های پایانی جنگ، موازنه قوا به

نفع عراق تغییر کرد. ثانیاً عامل دیگری که در این

قضیه بسیار مؤثر بود، حضور فعالانه‌تر قدرت‌های

بزرگ به‌ویژه آمریکا و شوروی به‌عنوان دو ابرقدرت

در آن مقطع زمانی برای پایان‌دادن به جنگ طولانی

بین ایران و عراق بود. به نظر می‌رسد در آن مقطع

زمانی، دو ابرقدرت و دیگر قدرت‌های جهانی به این

نتیجه رسیده بودند که ادامه جنگ می‌تواند خطراتی

سیاست‌ها و رخداد‌های گذشته استنتاج کرد و در

جدید بیشتری درصدد پایان‌دادن به جنگ برآمدند

که اسکورت نفتکش‌ها در خلیج فارس در ماه‌های

پایانی جنگ نمونه واضحی از تعارض‌های بین ایران

و قدرت‌های بزرگ در آن مقطع زمانی بود. در اینکه

آیا ایران در زمان درستی قطع‌نامه را پذیرفت یا خیر،

نظرات متفاوتی مطرح است. برخی بی‌توجه به

شرایط داخلی و بین‌المللی ایران در آن مقطع زمانی،

اصولاً پذیرش قطع‌نامه را امری اشتباه می‌دانند اما

برخی دیگر نه‌تنها این پذیرش را بهترین تصمیم ایران

در آن مقطع می‌دانند بلکه اتفاقاً اگر ایرادی را بر آن

وارد می‌دانند، تأخیر در پذیرش آن است. به اعتقاد

راقم این سطور بهترین زمان برای پذیرش قطع‌نامه

همان تابستان ۶۶ سال بود؛ یعنی دقیقاً در همان

زمانی که قطع‌نامه توسط شورای امنیت صادر شده

بود، چون اگر در آن زمان قطع‌نامه پذیرفته می‌شد،

ایران در شرایطی بود که نسبت به عراق از برتری

نظامی برخوردار بود.

فرهاد درویشی‌سهم‌تلانی

یکی از جنبه‌های اساسی نظام سیاست‌گذاری کشورهای توسعه‌یافته، درس‌آموزی از رخدادها و سیاست‌هاست. فارغ از مباحثی مانند اینکه ریشه‌ها و دلایل و علل وقوع یک رخداد یا اتخاذ یک سیاست چیست؟ فرایند رخداد یا سیاست مذکور چگونه بوده است؟ نتایج و پیامدهای آن چه بوده است؟ و عوامل انسانی و نهادهای شکست یا پیروزی چه کسانی و نهادهایی بوده‌اند؟ و... که البته پرداختن به هرکدام از آنها در جای خود ضروری و سودمند است. موضوع بسیار مهمی که امروزه توجه سیاست‌گذاران را به خود جلب کرده این است که برای بهبود رویه‌ها و سیاست‌ها در آینده چه درس‌هایی را می‌توان از سیاست‌ها و رخداد‌های گذشته استنتاج کرد و در

سیاست‌ها و رخداد‌های آینده از آسان بهره گرفت. مقوله پایان جنگ ایران و عراق و پذیرش قطع‌نامه ۵۹۸ توسط ایران در روزهای پایانی تیرماه سال ۱۳۶۷ را نیز باید از این منظر مورد توجه قرار داد. در گزاره‌های ذیل به برخی از پرسش‌های مطرح‌شده در بالا اشاره می‌شود؛ اما گزاره پایانی به جنبه اخیر

یعنی درس‌های قابل استخراج از نحوه پایان جنگ اختصاص یافته است. درمسارهای جنگ ایران و عراق و پذیرش قطع‌نامه را بپذیرفت، بحث‌های مفصلی می‌توان انجام داد؛ اما به‌طور خلاصه می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد: اولاً در

ادامه در صفحه ۴

چرا طلسم آورده‌اید؟

نماینده دادستان در دادگاه مدیران بانکی به مدیر سابق بانک مرکزی معترض شد

شما وارد شدید، اسنادی از طلسم را با خود به جلسه دادگاه آوردید، آقای سجاد این چه چیزهایی است که شما با خود به جلسه آورده‌اید؟ در این جلسه همچنین از خرید آپارتمانی در انگلیس از سوی متهم سجاد صحبت شد و از دفتر مخفی در نزدیکی بانک مرکزی که متهم صالحی راه انداخته بود نیز سخن به میان آمد. مشروح گزارش در صفحه ۵

صفحه ۳

چرا وعده محسن هاشمی برای انتشار اسناد محقق نشد
سرنوشت مبهم صورت جلسات شورای انقلاب

یادداشت

دولت و نهادها، سلاطین اقتصاد ایران!

حوزه‌های روابط انسانی، رفتار سازمانی و مسئولیت مشترک کارگر و کارفرما برخوردار بوده است.

«پشتکار، مسئولیت‌پذیری، نظم، کار جمعی، احترام به یکدیگر، ادب در برابر بزرگ‌تران و بسیاری دیگر از ویژگی‌های شخصیتی این مردمان، ثابت

مانده است و از آنها نیروی انسانی کارآمدی در

خدمت پیشرفت اقتصادی کشورشان ساخته است.» گاه منقول است که سرمایه‌دارانی در ژاپن

طی دهه‌های متمسادی، مراحمی از زیرورشدن

کارخانه را در همبستگی و همراهی کامل

با کارگران طی طریق کرده‌اند. آنها بعضاً در

خانه‌هایی به متراز ۱۲۰ متر زندگی می‌کنند.

ب ۴. این حقیقت که دارایی و ثروت به هر اندازه‌ای که باشد، یک امانت و مسئولیت فردی

برای دارندة آن است، حکایت از آن دارد که تا

چه اندازه‌ای، ثروت و دارایی به‌عنوان یک امانت و

مسئولیت نزد مردم ژاپن نفوذ و رسوخ پیدا کرده یا

با اصطلاحات امروزی، نهادینه شده است.

ب ۵. گفته می‌شود جهان هیچ‌گاه از حجت

خدا خالی نیست! دراین‌باره بد نیست خوانندگان با

واقعیتی آموخته‌اند، آشنایی پیدا کنند: گفته می‌شود

کانت، فیلسوف بزرگ اخلاق و خدانشناسی آلمانی

در فکر، زندگانی را به سر می‌برد. او آن قدر فقیر بود

که باید برای بیرون‌رفتن از خانه تنها پیراهن خود را

می‌شست تا آن را پس از خشک‌شدن دوباره بپوشد

و از منزل خارج شود. کانت خدمتکاری داشت که

بخشی از حقوق ماهانه خود را بابت زحماتش

به او می‌داد. در همسایگی کانت، خانم فقیری با

بچه‌هایش زندگی می‌کرد. خدمتکار کانت هر ماه

پیش این خانم می‌رفت و بخشی از درآمد ناچیز

خود را به او می‌بخشید! بعد از گذشت چند زمانی،

از کانت پرسیدند تو از کجا و چگونه به این فلسفه

اخلاقی‌گرایی گرایش پیدا کردی؟ کانت گفت از رفتار

این خدمتکارم که با وجود فقری که داشت، هرماه

مبلغی از درآمد خود را به این خانم می‌بخشید!

ب ۶. کانت‌شناسان می‌دانند که کانت برعکس

دین‌گرایان که از خدا به وظایف اخلاقی انسان

می‌رسند، او برعکس از قانون اخلاقی به خدانشناسی

می‌رسد. او در کتاب «نقد عقل عملی» خود اثبات

می‌کند که در نهاد و فطرت بشری، خواست به

خوبی، زیبایی و دانایی نهادینه شده است. دلیل آن

این است که هیچ انسانی یافت نمی‌شود که هیچ

نهی فطری‌ای در صورت انجام یک کار غیراخلاقی

در ابتدای امر نداشته باشد؛ بنابراین، قانون اخلاقی

بنا بر وظیفه عمل به نیکی در وجود هر انسانی

نهادینه شده است که ما را به سر منشأ آن یعنی به

حق و حقیقت الهی رهنمون می‌کند.

ادامه در صفحه ۴

بدون هزینه ارسال

شرق روزنامه

تحویل روزنامه در منزل یا محل کار شما

۸۸۹۰۳۵۴۸